

Καινοτόμα Επιχείρηση Εναλλακτικής Καλλιέργειας

Θεοδώρα Ραΐα

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων ΤΕΙ Λάρισας
theo.raia@gmail.com

Δρ. Γεώργιος Μπλάνας, Καθηγητής

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων ΤΕΙ Λάρισας
blanas@teilar.gr

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αποτελείται από δύο μέρη, ως ακολούθως:

Στο πρώτο μέρος παρατίθενται μια σύντομη και περιεκτική ανασκόπηση των φυτών, κυρίως από πλευράς ευεργετικών ιδιοτήτων, τα οποία χαρακτηρίζονται ως φυτά εναλλακτικής καλλιέργειας. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι βασικοί λόγοι επιλογής αυτών των φυτών για καλλιέργεια στη χώρα μας, καθώς και οι περιοχές, όπου αναμένεται να αναπτυχθούν και να αποδώσουν καλύτερα.

Στο δεύτερο μέρος παρατίθενται καινοτόμες προτάσεις, οι οποίες προσθέτουν αξία στην επιχείρηση και αφορούν είτε στην ανάπτυξη ενός νέου προϊόντος, είτε στην ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων για την επιχείρηση καλλιέργειας εναλλακτικών φυτών.

Στο τρίτο μέρος αξιολογούνται τα συμπεράσματα σχετικά με το αν η εναλλακτική καλλιέργεια συμφέρει οικονομικά τον Έλληνα παραγωγό, καθώς και με ποιο τρόπο οι προτάσεις προσδίδουν αξία στην επιχείρηση.

Λέξεις-Κλειδιά: εναλλακτική καλλιέργεια, προτάσεις προστιθέμενης αξίας

Εναλλακτική καλλιέργεια

Η καλλιέργεια των συγκεκριμένων φυτών χαρακτηρίζεται ως εναλλακτική, καθώς οι καρποί, οι οποίοι αποδίδουν τα φυτά είναι τροφές υψηλής διατροφικής αξίας για τον άνθρωπο. Επιπλέον, για το λόγο ότι τα περισσότερα φυτά της κατηγορίας αυτής πρωτοεμφανίστηκαν και είναι αυτοφυές φυτά σε διάφορες χώρες, εκτός της Ελλάδας, γεγονός το οποίο τα καθιστά άγνωστα στη μεσογειακή διατροφή των Ελλήνων.

Ανασκόπηση των εναλλακτικών φυτών

Το *Ιπποφαές* με την επιστημονική ονομασία *Hippophae rhamnoides* είναι ένα σπάνιο φυτό-θάμνος με εξαιρετικές ιδιότητες για τις οποίες υπάρχουν αναφορές από την αρχαιότητα. Ο καρπός περιέχει τριγλυκερίδια με σημαντική αντικαρκινική δράση. Χαρακτηρίζεται για τις αντιοξειδωτικές, κατά του έλκους, τις αντικαρκινικές και κατά των μικροβίων ιδιότητες, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στην σωστή λειτουργία και προστασία του ήπατος και της καρδιάς (Pang, Zhao, Zhang, Zhuang, Wang, Xu R., Xu Z., Qu, 2008, Gao, Ohlander, Jeppsson, Bjork, Trajkovski, 2000, Suleyman, Demirezer, Buyukokuroglu, Akcay, Gerdiremen, Banoglu, Gocer, 2001).

Το *Μύρτιλο* με την επιστημονική ονομασία *Vaccinium Myrtillus* προέρχεται από τη μακρινή Σιβηρία, όπου εκατομμύρια άνθρωποι κατανάλωναν τον καρπό του χωρίς να γνωρίζουν τις ευεργετικές του ιδιότητες. Το Ιατρικό κέντρο της Βοστώνης στις ΗΠΑ, το χαρακτηρίζει ως πηγή αιώνιας νιότης. Ελάχιστη είναι η περιεκτικότητα του σε σάκχαρα και θερμίδες, ενώ είναι πλούσιο σε φυτικές ίνες και αντιοξειδωτικά, περιέχει αντισηπτικές, αντι-διαρροϊκές και με αντι-αιμορραγικές ιδιότητες ουσίες, οι οποίες μέσω την τακτική κατανάλωση του καρπού συμβάλουν στην πρόληψη των λοιμώξεων του ουροποιητικού

συστήματος (Lee, 2013, Carlsson, Wiklund, Engrstrand, Weitzberg, Lundberg, 2001, Valavanidi, Vlachogianni, 2013).

Το φυτό *Αρώνια* με την επιστημονική ονομασία *Aronia melanocarpa* θεωρείται είδος πολύτιμο για τις φαρμακευτικές του ιδιότητες, λόγω υψηλής περιεκτικότητας σε πολυφαινόλες (πέντε φορές περισσότερο από τα σταφύλια) και οι οποίες ευθύνονται για τις αντιοξειδωτικές ιδιότητες και για τη μείωση της αρτηριακής πίεσης (Hellstrom, Shikov, Makarova, Pihlanto, Pozharitskaya, Ryhanen, Kivijarvi, Makarov, Mattil, 2010).

Η *Στέβια* με την επιστημονική ονομασία *Stevia Rebaudiana* είναι αυτοφυές φυτό στη Παραγουάη και τη Βραζιλία και ανακαλύφθηκε το 1887. Οι γλυκοζίτες στα φύλλα του το κάνουν εξαιρετικά γλυκό, όπου σε σύγκριση με τη σακχαρόζη είναι 50-100 φορές πιο γλυκιά (Puri, Sharma, Tiwari, 2011). Παρουσιάζει αντιμικροβιακή δράση, αντιοξειδωτικές ιδιότητες, αντιφλεγμονώδη δράση και δραστηριότητα στη πρόληψη και θεραπεία του καρκίνου, ασφαλές ως γλυκαντικό συνεπώς καταπολέμηση της παχυσαρκίας, του διαβήτη (Thiyagarajan, Venkatachalam, 2012).

Το φυτό *Γκότζι μπέρι* με την επιστημονική ονομασία *Lycium Barbarum*, χρησιμοποιείται στην κινεζική ιατρική λόγω των ευεργετικών του ιδιοτήτων. Γενικά, υπάρχουν αναφορές ότι, αναζωογονεί και δίνει ενέργεια σε ολόκληρο τον οργανισμό, καθώς έχει την υψηλότερη βαθμολογία ζωτικής ενέργειας, 355.000 μονάδες Bovis από όλες τις τροφές. Τα Goji είναι φυσική τροφή με την υψηλότερη περιεκτικότητα σε αντιοξειδωτικά και διαθέτει αντικαρκινικές και ανοσοτονωτικές ιδιότητες (Martínez E. J. L., Córdova M. L. F., Barrales P. O., Medina A. R., 2013)

Το *Ακάι μπέρι* με την επιστημονική ονομασία *Euterpe oleracea Martius* έχει ανακηρυχθεί θεραπευτικό φυτό με σημαντικά οφέλη για την υγεία του ανθρώπινου οργανισμού, κυρίως λόγω της υψηλής αντιοξειδωτικής και αντιφλεγμονώδους δράσης του. Στη Βραζιλία η χρήση του ως φαρμακευτικό φυτό συναντάται για τη θεραπεία από τον πυρετό, τις δερματοπάθειες, τις διαταραχές του πεπτικού συστήματος και από τις λοιμώξεις (Heinrich M., Dhanji T., Casselman I., 2011, Kang J., Thakali K. M., Xie C., Kondo M., Tong Y., Ou B., Jensen G., Medina M. B., Schauss A. G., Wu X., 2012, Xie C., Kang J., Burris R., Ferguson M. E., Schauss A. G., Nagarajan S., Wu X., 2011).

Το φυτό *Τρούφα* με την επιστημονική ονομασία *Tuber aestivum* χαρακτηρίζεται φυτό υψηλής διατροφικής αξίας καθώς προσφέρει στον οργανισμό αντιοξειδωτική, αντιμικροβιακή, αντιφλεγμονώδη και αντικαρκινική δράση (Wang S., Marccone M. F., 2011, Al-Laith A., 2010, Villares A., García-Lafuente A., Guillamón E., Álvaro Ramos A., 2012).

Η *Aloe vera* απαριθμεί αρκετά οφέλη για την υγεία του ανθρώπου, κάποια από τα οποία συμβάλουν στην καταπολέμηση της ακμής, στην άμεση ενυδάτωση του δέρματος. Παρουσιάζει αντιφλεγμονώδη και αντιοξειδωτική δράση (Ni Y., Turner D., Yates K. M., Tizard I., 2004, Vijayalakshmi D., Dhandapani R., Jayaveni S., Jithendra P. S., Rose C., Mandal A. B., 2012, Eshun K., He Q., 2004, Orafidiya L. O., Agbani E. O., Oyedele A.O., Babalola O. O., Onayemi O., Aiyedun F. F., 2004).

Η *κρανιά* με την επιστημονική ονομασία *Cornus mas* είναι ένα αυτόχθονο, μακρόβιο δένδρο, καλά προσαρμοσμένο στις συνθήκες της χώρας μας και καταναλώνεται ελεύως ως συμπλήρωμα διατροφής με αντιοξειδωτικές ιδιότητες και θρεπτικά συστατικά (Cindrić I. J., Zeiner M., Krpetić M., Stinger G., 2012, Tural S., Koca I., 2008, Popović B. M.,

Štajner D., Slavko K., Sandra B., 2012, Demir F., Kalyoncu I. H., 2003).

Το φυτό *Σαμπούκος* με την επιστημονική ονομασία *Sambucus nigra* προσφέρει αντιοξειδωτική δράση καθώς και δράση ενάντια στους ιούς, όπως AIDS και HIV. (Dawidowicz A. L., Wianowska D., Baraniak B., 2006, Manganelli R.E. U., Zaccaro L., Tomei P.E, 2005, Netzel M., Strass G., Herbst M., Dietrich H., Bitsch R., Bitsch I., Frank T., 2005).

Τα φυτά *Λαγοκέρασο* (*Ribes uva-crispa*), *φραγκοστάφυλο* (*Rubus idaeus*) και *Βατόμουρο* (*Rubus fruticosus*) χαρακτηρίζονται για την υψηλή αντιοξειδωτική τους δράση (Chiang C. J., Kadouh H., Zhou K., 2013, Venskutonis P.R, Dvaranauskaitė A., Labokas J., 2007, Cekic C., Ozgen M., 2010, Acosta-Montoya O., Vaillant F., Cozzano S., Mertz C., Pérez A. M., Castro M. V., 2010).

Το δημοφιλές φυτό *Πασιφλώρα* με την επιστημονική ονομασία *Passiflora edulis* έχει χρησιμοποιηθεί ως ηρεμιστικό, κατά των δερματικών φλεγμονών και ως αντιπυρετικό. (Deng J., Zhou Y., Bai M., Li H., Li L., 2010, Montanher A. B., Zucolotto S. M., Schenkel E. P., Fröde T. S., 2007).

Η *Τσαπουρνιά* με την επιστημονική ονομασία *Prunus Spinosa* έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως στην ιατρική, με ευεργετικά αποτελέσματα σε πολλές ασθένειες, συμπεριλαμβανομένου εγκεφαλικού επεισοδίου, νευραλγία και ηπατίτιδα. Παρουσιάζει ισχυρές αντι-φλεγμονώδεις ιδιότητες (Marakog̃lu T., Arslan D., Özcan M., Hacıseferog̃ullari H., 2005, Kumarasamy Y., Cox P. J., Jaspars M., Nahar L., Sarker S. D, 2004, Choi J. H., Cha D. S., Jeon H., 2012).

Τα τροπικά ή υποτροπικά φυτά όπως:

Το *πεκάν* με την επιστημονική ονομασία *Carya illinoensis*, *Φραγκοσουκιά* (*Opuntia ficus-indica*), *Αβογκάντο* (*Persea americana*), *Γκουάβα* (*Psidium guajava*), *Χουρμαδιά* (*Phoenix Dactylifera*), *Τσεριμόγια* (*Annona cherimola*), *Λωτός* (*Diospyros kaki*), *Λίτσι* (*Litchi chinensis*) με την παρουσία των φαινολικών ενώσεων με υψηλή αντιοξειδωτική ικανότητα μπορούν να θεωρηθούν μια σημαντική διαιτητική πηγή αντιοξειδωτικών (Villarreal-Lozoya J. E., Lombardini L., Zevallo L.C., 2007, Ministry of Rural Development and Food, *Tropical & Subtropical plants*, Athens 2011, Chang Y., Yang D. J., Chiu C. H, Lin Y. L., Chen J. W., Chen Y. C, 2013).

Λόγοι επιλογής

Οι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκαν τα συγκεκριμένα φυτά ώστε να καλλιεργηθούν είναι κυρίως λόγω της υψηλής διατροφικής τους αξίας, καθώς προσφέρουν ένα σύνολο ευεργετικών ιδιοτήτων στον ανθρώπινο οργανισμό, όπως αντιοξειδωτική, αντικαρκινική δράση, κ.α (Pantelidis G. E., Vasilakakis M., Manganaris G. A., Diamantidis Gr., 2007).

Η εναλλακτική καλλιέργεια νέων ειδών, συναντά πολλές χρήσεις, εκτός από την κατανάλωση των καρπών τους ως θρεπτικές τροφές. Στη φαρμακοβιομηχανία και φυτοφαρμακοβιομηχανία με σκοπό την παρασκευή φυτικών φαρμάκων και συμπληρωμάτων διατροφής. Χρήση στη βιομηχανία τροφίμων και καλλυντικών ως φυσικά χρωστικά, εφόσον οι ουσίες ορισμένων από τα φυτά περιέχουν φυσικές χρωστικές. Τα φυσικά εκχυλίσματα των καρπών χρησιμοποιούνται στην παρασκευή αιθέριων ελαίων (Lubbe A., Verpoorte R., 2011).

Επιπλέον, παρατηρείται μια συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση των υπερτροφών στην Ευρώπη, η οποία δεν είναι σε θέση να καλυφθεί πλήρως από τη διαθέσιμη προσφορά. Συνεπώς, χαρακτηρίζεται ευνοϊκή η εναλλακτική

εξαγωγής των καρπών στην Ευρώπη, διότι η χώρα μας διαθέτει τις συνθήκες για υψηλές αποδόσεις παραγωγής.

Για τα περισσότερα από τα φυτά, τα κόστη καλλιέργειας και ανάπτυξης τους είναι ελάχιστα και σε συνδυασμό με την υψηλή απόδοση παραγωγής εξασφαλίζουν στον παραγωγό ένα ικανοποιητικό εισόδημα.

Τέλος, ένα επιπλέον χαρακτηριστικό των φυτών είναι η προσαρμοστικότητα τους στις κλιματικές και εδαφικές συνθήκες της χώρας, παρουσιάζοντας μια αρκετά ικανοποιητική καρποφορία. Για τα τροπικά φυτά ή υποτροπικά φυτά, τα οποία προέρχονται από τις νότιες περιοχές με εξαιρετικά θερμό κλίμα, παρ' όλα αυτά ευδοκιμούν σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό στο εύκρατο κλίμα της χώρας.

Περιοχές απόδοσης της καλλιέργειας

Όπως προαναφέρθηκε τα φυτά προσαρμόζονται εύκολα στις συνθήκες της χώρας, ανάλογα όμως με τις προϋποθέσεις καλλιέργειας του κάθε φυτού και σύμφωνα με πειραματικές καλλιέργειες, τα φυτά αποδίδουν διαφορετικά σε κάθε περιοχή. Συνεπώς, προκύπτει μια κατηγοριοποίηση των φυτών, σε σχέση με τις περιοχές όπου αναπτύσσονται και αποδίδουν περισσότερο.

Τα φυτά, τα οποία απαιτούν πιο υψηλές θερμοκρασίες με πιο συχνές περιόδους ξηρασίας, για την ανάπτυξη τους, είναι κυρίως τα τροπικά ή υποτροπικά φυτά. Για τα φυτά, όπως Γκότζι μπερί, Λίτισι, Αβογκάντο, Φραγκοσυκιά, Γκουάβα, Χουρμαδιά, Τσεριμόγια, Λωτός συνίσταται η καλλιέργεια τους κυρίως στις νότιες και νησιωτικές περιοχές της χώρας, όπως Πελοπόννησος, Κρήτη, Δωδεκάνησα.

Τα φυτά Κρανιά, Πεκάν, Λωτός, και Γκουάβα, τα οποία προϋποθέτουν για την αποδοτικότερη καλλιέργεια τους χαμηλές θερμοκρασίες και έδαφος με υγρασία είναι προτιμώτερο να καλλιεργηθούν σε βόρειες, ορεινές ή ημιορεινές περιοχές της χώρας.

Τέλος, για τα περισσότερα φυτά, όπως Μύτριλο, Ιπποφάες, Αρώνια, Στέβια, Τρούφα, Αλόη, Σαμπούκος, Λαγοκέρασο, Φραγκοστάφυλο, Βατόμουρα, Πασιφλώρα, Τσαπουρνιά και Κράνια είναι σε θέση να προσαρμοστούν εξίσου το ίδιο σε ολόκληρη τη χώρα.

Καινοτόμα επιχείρηση

Προτάσεις Προστιθέμενης Αξίας

Πρόταση νέο προϊόν με την ονομασία Aronia ELIXIR:

Πρόκειται για το πιο υγιεινό κόκκινο κρασί, το οποίο δεν προέρχεται από το γνωστό σε όλους μας σταφύλι αλλά από το καρπό του φυτού Αρώνια. Ο καρπός του περιέχει πέντε φορές περισσότερες πολυφαινολικές ενώσεις από ότι τα σταφύλια καθώς επίσης περιέχει ουσίες με υψηλή αντιοξειδωτική δράση στον ανθρώπινο οργανισμό και για αυτό το λόγο κατέχει τη πρώτη θέση στην κλίμακα ORAC (Oxygen Radical Absorbance Capacity), η οποία δημιουργήθηκε από το Εθνικό Ινστιτούτο Γήρανσης και το Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας των ΗΠΑ.

Τα χαρακτηριστικά, τα οποία συνθέτουν το ποτό Αρώνια είναι η υψηλή αντιοξειδωτική δράση στον οργανισμό, εξαιτίας της πολυφαινόλης, η φυσική γλυκιά γεύση του ποτού, η οποία οφείλεται στο φυσικό γλυκαντικό "σορβιτόλη", το οποίο περιέχεται στο καρπό. Επίσης, η χαμηλή περιεκτικότητά του σε αλκοόλ(12%) συμβάλλει στη καλύτερη απορρόφηση από τον οργανισμό όλων των βιολογικά ενεργών ουσιών, αυξάνοντας επιπλέον τις θεραπευτικές ιδιότητες του ποτού.

Οι σχετικές ενέργειες, οι πόροι και οι διαδικασίες που απαιτούνται για την υλοποίηση της πρότασης συνοψίζονται στον ακόλουθο καμβά, όπου παρουσιάζονται οι βασικές εξωτερικές συνεργασίες, οι κρίσιμοι πόροι και διαδικασίες για την παραγωγή έως την κατανάλωση του ποτού, οι σχέσεις με τους πελάτες, τα μερίδια αγοράς, τα κανάλια διανομών και προώθησης, οι δομές κοστολόγησης και τέλος οι ροές εισοδήματος από την συγκεκριμένη πρόταση.

Πίνακας 1: Καμβάς πρότασης Aronia ELIXIR

Βασικές Εξωτερικές Συνεργασίες -Ευρωπαϊκή επιχείρηση, για τη τεχνολογία. - Πιστοποιημένο αποστακτήριο. -Εταιρεία εμφιάλωσης. - Πανεπιστήμιο της χώρας. -Ειδική ομάδα σχεδίασης ετικετών.	Κρίσιμες Δραστηριότητες -Διαχωρισμός του χυμού. -Ανάμειξη του χυμού με το αλκοόλ (12%). -Εμφιάλωση του ποτού. -Σχεδίαση της ετικέτας. -Επικόλληση της ετικέτας. -Σύναψη συμφωνίας μεταξύ συνεργατών. -Κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού. -Σχεδίαση διαφημιστικής καμπάνιας.	Κρασί από φρέσκους καρπούς Αρώνια, με την ονομασία Aronia ELIXIR	Σχέσεις με τους πελάτες -Ειδική πλατφόρμα στην ιστοσελίδα. -Διοργάνωση εκδηλώσεων. -Ανταμοιβή συχνών πελατών με χορήγηση έκπτωσης 25%.	Μερίδια αγοράς - Διαφοροποιημένη αγορά. -Καταναλωτές με υψηλό εισόδημα. -Το 30% του συνολικού μεριδίου αγοράς. -Ηλικίες 25 έως 45.
	Κρίσιμοι Πόροι -Εγκαταστάσεις και μηχανήματα παραγωγής. -Το διαθέσιμο κεφάλαιο. -Διαθεσιμότητα συνεργατών. -Το εμπορικό σήμα. -Η ομάδα σχεδιασμού της ετικέτας. -Η τεχνολογία και εμπειρία των συνεργατών. -Τα δίκτυα διανομής και οι πωλητές.		Κανάλια -Εταιρεία διανομών. -Η σχεδίαση ειδικού σχεδίου μάρκετινγκ.	
Δομή Κοστολόγησης -Κόστος πρώτων υλών. -Κόστος εξωτερικών αναθέσεων. -Άμοιβη ομάδας σχεδιασμού της ετικέτας. -Κόστος σχεδίασης σχεδίου μάρκετινγκ. -Κόστος εταιρείας διανομής.		Ροές Εισοδημάτων -Χονδρική πώληση. -Λιανική πώληση μέσω διαδικτύου.		

Οι σχέσεις με τους πελάτες θα αποκτηθούν μέσω άμεσης επικοινωνίας μαζί τους μέσω ειδικής πλατφόρμας στην ιστοσελίδα όπου τα ερωτήματα των καταναλωτών θα απαντώνται άμεσα. Με τη διοργάνωση εκδηλώσεων και την χορήγηση στους συχνούς πελάτες ειδικά εκπωτικά κουπόνια και δώρων (όπως δωρεάν δείπνο σε εστιατόριο).

Όσο αφορά τα κανάλια προώθησης, θα σχεδιαστεί η διαφημιστική καμπάνια του προϊόντος με τη χρήση του σλόγκαν «εις υγείαν», θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση η αναφορά του ποτού σε στήλες περιοδικών «Life and Style» και σε δράσεις μέσω του διαδικτύου.

Το μερίδιο αγοράς που αναμένεται να κατακτήσει θα είναι κυρίως καταναλωτές, οι οποίοι επιθυμούν να διαφέρουν από το σύνολο και οι οποίοι είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν ένα υψηλότερο χρηματικό αντίτιμο ώστε να αποκτήσουν ένα μοναδικό και πρωτοποριακό προϊόν. Συνεπώς, οι καταναλωτές με υψηλό εισόδημα. Καθώς το προϊόν είναι πρωτοεμφανιζόμενο στην εγχώρια αγορά αναμένεται να προτιμηθεί αρχικά από ένα ποσοστό της τάξης του 30% του συνολικού μεριδίου αγοράς και από ηλικίες 25 έως 45.

Πρόταση εφαρμογής της μεθόδου "Pick-your-own":

Πρόκειται για είδος άμεσου μάρκετινγκ, όπου οι καταναλωτές επισκέπτονται την επιχείρηση για να συλλέξουν οι ίδιοι τους καρπούς που επιθυμούν. Η μέθοδος προτιμάται από καταναλωτές, οι οποίοι επιθυμούν φρέσκα, καλύτερης ποιότητας και ασφαλώς σε χαμηλότερες τιμές, προϊόντα (Lloyd, Tilley, Nelson, 1995). Οι Bruch (ειδικός σε θέματα μάρκετινγκ) και Ernst (ανεξάρτητος συγγραφέας), (2012) αναφέρουν ότι ένας από τους λόγους, οι οποίοι κατέστησαν τη μέθοδο «Pick-your-own» δημοφιλής μέθοδο μάρκετινγκ, υπήρξε η ανάγκη επιστροφής στις αγροτικές περιοχές και του τρόπου ζωής.

Πλεονεκτήματα επιχείρησης (Lloyd, Tilley, Nelson, 1995):

- Μειωμένες απαιτήσεις σε εργασίες συγκομιδής, για τη διαλογή, τη συσκευασία και την αποθήκευση των προϊόντων, μείωση κόστους υλικών συσκευασίας.
- Άμεσα μετρητά στο ταμείο.
- Δεν μεσολαβούν μεσάζοντες.

Μειονεκτήματα επιχείρησης:

- Ευθύνη για τυχόν ατυχήματα.
- Η πιθανότητα ζημιών στα φυτά από τη λάθος συγκομιδή.
- Απώλεια συνολικής απόδοσης.

Πλεονεκτήματα πελατών:

- Απόδειξη φρέσκου προϊόντος.
- Αισθητά χαμηλότερες τιμές.
- Συνδυασμός ψυχαγωγικής και εκπαιδευτικής εμπειρίας.
- Μειονεκτήματα πελατών:
- Απαιτείται χρόνος για τη συγκομιδή και τη μετακίνηση.

Πίνακας 2: Καμβάς πρότασης "Pick-your-own"

Βασικές εξωτερικές συνεργασίες -Επιχείρηση του εξωτερικού για εμπειρία. -Γεωπονικό Πανεπιστήμιο. -Κατασκευαστική εταιρεία.	Κρίσιμες Δραστηριότητες -Διαμόρφωση χώρου. -Τοποθέτηση σήματος. -Σύσταση ομάδας υποδοχής. -Διοργάνωση εκπαιδευτικού σεμιναρίου εργαζομένων. -Αποστολή προσκλήσεων σε σχολεία.	<u>Εφαρμογή της μεθόδου «Pick-your-own»</u>	Σχέσεις με τους πελάτες -Άμεση επικοινωνία κοινού και επιχείρησης. -Τηλεφωνική επικοινωνία για εντυπώσεις. -Διοργάνωση ενημερωτικής ημερίδας.	Μερίδια αγοράς -Δεκτικοί σε εναλλακτικούς τρόπους αγοράς. -Άτομα μέσης και χαμηλής εισοδηματικής τάξης. -Οικογένειες με μικρά παιδιά. -40% του συνολικού μεριδίου αγοράς. -Ηλικίες από 25-55.
	Κρίσιμοι Πόροι -Εξοπλισμός. -Απαιτούμενο χρηματικό κεφάλαιο. -Διαθεσιμότητα συνεργατών. -Ομάδα υποδοχής. -Εμπειρία συνεργατών. -Διαφημιστική καμπάνια.		Κανάλια -Δεν υφίστανται κανάλια διανομής. - Αποτελεσματική, μαζική διαφημιστική καμπάνια.	
Δομή Κοστολόγησης - Κόστος διαμόρφωσης χώρου. - Κόστος εξοπλισμού. - Κόστος εκπαίδευσης προσωπικού. - Κόστος διαφημιστικής καμπάνιας. -Κόστος καλλιέργειας των φυτών. - Αμοιβή ειδικής ομάδας υποδοχής.			Ροές Εισοδημάτων - Πώληση μεγάλου όγκου φρέσκου καρπού. - Πώληση των υπολοίπων τυποποιημένων προϊόντων της επιχείρησης.	

Η επιχείρηση θα προσφέρει στους επισκέπτες τη δυνατότητα να συλλέξουν οι ίδιοι από τις καλλιέργειες της τους καρπούς και τα φύλλα των φυτών. Επίσης, πρόκειται να προσφέρει προσσκευασμένα φρέσκα προϊόντα (σε υψηλότερη τιμή) σε περίπτωση που ο επισκέπτης δεν έχει τη διάθεση να πραγματοποιήσει μόνος του την συγκομιδή. Θα παρέχει άνετο παρκινγκ για το κοινό καθώς και διαμορφωμένους χώρους ξεκούρασης. Επίσης, στους χώρους της επιχείρησης θα υποδέχεται το κοινό ειδική ομάδα, η οποία θα εξυπηρετεί τους επισκέπτες, καθώς επίσης οι επισκέπτες θα έχουν τη ευκαιρία να ενημερωθούν περαιτέρω για τα συγκεκριμένα φυτά από ομάδα φοιτητών του Γεωπονικού Πανεπιστημίου και μέσω διάφορων ημερίδων που θα λάβουν χώρα στην επιχείρηση.

Οι κρίσιμες δραστηριότητες αφορούν την διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου, την τοποθέτηση κατάλληλης σήμανσης εσωτερικά αλλά και εξωτερικά της επιχείρησης, με σκοπό να διευκολυνθεί η πρόσβαση του επισκέπτη στα διάφορα τμήματα του αγροκτήματος. Η σύσταση ειδικής ομάδας, οι οποίοι θα είναι αρμόδιοι για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους. Η διοργάνωση εκπαιδευτικού σεμιναρίου κυρίως για την ομάδα υποδοχής, καθώς και για το σύνολο των εργαζομένων της επιχείρησης, από τη στιγμή που η μέθοδος "Pick-your-own" αποτελεί μέσο άμεσου μάρκετινγκ, το προσωπικό θα πρέπει να είναι σε θέση να συναναστρέφεται ως πωλητής με τους επισκέπτες, καθώς και η αποστολή προσκλήσεων σε σχολεία με σκοπό την μορφωτική επίσκεψη τους και την προώθηση της μεθόδου, καθώς οι οικογένειες αποτελούν τους κυριότερους αγοραστές των προϊόντων.

Ηδη με την εφαρμογή της μεθόδου "Pick-your-own" εδραιώνονται σχέσεις με τους πελάτες γενικά της επιχείρησης αλλά και με όσους έχουν επισκεφτεί το αγρόκτημα, αφενός διότι η μέθοδος αποτελεί ένα είδος άμεσου μάρκετινγκ, αφετέρου διότι αναπτύσσεται προσωπική επικοινωνία μεταξύ των υποψήφιων καταναλωτών και με την επιχείρηση. Επιπλέον, μέσω της καταγραφής των στοιχείων κάθε επισκέπτη στη βάση δεδομένων και η «ενόχληση» τους μετά το πέρας κάποιων ημερών για τυχόν βελτιώσεις ή παράπονα και τη διοργάνωση ημερίδας με θέματα σχετικά με διατροφή, υγεία, καθώς και οτιδήποτε άλλο θέμα θα συμβάλλει στη βελτίωση της ζωής των παρευρισκόμενων με τη βοήθεια των υπερτροφών, θα αποκτηθούν οι σχέσεις με τους πελάτες.

Όσο αφορά τα κανάλια προώθησης και προβολής θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση, εφόσον για να είναι κερδοφόρα η μέθοδος, θα πρέπει να προβληθεί και να μαθευτεί σε όσο τον δυνατό περισσότερους καταναλωτές (μαζικό μάρκετινγκ). Συνεπώς, θα προβληθεί σε μεγάλο βαθμό από τα ΜΜΕ.

Απευθύνεται σε καταναλωτές, οι οποίοι είναι δεκτικοί σε εναλλακτικούς τρόπους αγοράς προϊόντων και σε όσους επιθυμούν να διαπιστώσουν κατά πόσο ασφαλές είναι οι τροφές που επιλέγουν, σε καταναλωτές μέτριας έως και χαμηλής εισοδηματικής τάξης διότι με τη μέθοδο «Pick-your-own» καταργούνται κόστη διανομής και συγκομιδής. Απευθύνεται σε οικογένειες με μικρά παιδιά για το λόγο ότι αποδεικνύεται η βιολογική καλλιέργεια. Αναμένεται να κατακτήσει ένα ποσοστό 40% του συνολικού μεριδίου αγοράς. Επίσης, η διακύμανση των ηλικιών είναι από 25 έως 55.

Πρόταση "Taste Tests"-Γευστική Δοκιμή ποικιλιών υπερτροφών:

Πρόκειται για διεξαγωγή έρευνας-δοκιμής, ώστε να εντοπιστούν οι διάφορες ποικιλίες φυτών, οι καρποί των οποίων θα είναι αρεστοί στους Έλληνες καταναλωτές. Τα θέματα, τα οποία θα διαπραγματεύεται η έρευνα θα είναι, σε πρώτη φάση κατά πόσον γνωρίζει, έχει δοκιμάσει, ή έχει αγοράσει, και σε ποια μορφή (νωπά, κατεψυγμένα ή αποξηραμένα) τις υπερτροφές. Σε δεύτερη φάση (πριν την δοκιμή), αν το χρώμα, μέγεθος

και εμφάνιση των καρπών προδιαθέτουν για την αγορά τους, και σε τρίτη φάση (μετά την δοκιμή), η κάθε ποικιλία θα βαθμολογηθεί σε κλίμακα, ως προς την υφή, την οξύτητα, γλυκύτητα, και τη γεύση. Αφού ενημερωθούν οι καταναλωτές μέσω της διαδικασίας για τις ευεργετικές ιδιότητες των καρπών, θα μετρηθεί η πρόθεση αγοράς αυτών, καθώς και ποια χαρακτηριστικά τους ωθούν στην αγορά των καρπών. Η διαδικασία της έρευνας, θα λάβει χώρα σε κάποιο Σουπερμάρκετ και σε λαϊκές αγορές. Επιπλέον, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας δοκιμής θα ακολουθήσει τηλεφωνική επικοινωνία με τους συμμετέχοντες, προκειμένου να διερευνηθεί η χρήση και αποδοχή από τα άλλα μέλη της οικογένειας, όπως και η περίπτωση αγοράς στο μέλλον.

Με αυτή τη μέθοδο έρευνας προσδοκάται να προσδιοριστεί μια πιο σαφέστατη εικόνα για την προβλεπόμενη ζήτηση των ποικιλιών στην Ελληνική αγορά, καθώς και η διερεύνηση νέων ποικιλιών υπερτροφών και η αποδοχή τους από τους καταναλωτές. Συνεπώς, θα συμβάλλει στην αποφυγή καλλιέργειας ποικιλιών, οι οποίες δεν προτιμώνται από τους καταναλωτές, άρα και αποφυγή ζημίας.

Πίνακας 3: Καμβάς της πρότασης "Taste Tests"

Βασικές Εξωτερικές Συνεργασίες -Εταιρεία στατιστικών ερευνών. -Αλυσίδα Σουπερμάρκετ. -Φυτώριο.	Κρίσιμες Δραστηριότητες -Επίσκεψη σε φυτώριο. -Σύσταση ομάδας έρευνας. -Υλοποίηση της έρευνας. - Προετοιμασία ερωτηματολογίων. -Εξαγωγή αποτελεσμάτων. -Τηλεφωνική επικοινωνία με συμμετέχοντες.	Taste Tests: <u>Γευστική Δοκιμή</u> <u>Ποικιλιών υπερτροφών</u>	Σχέσεις με τους πελάτες Μέσω της έρευνας ικανοποιούνται πλήρως οι προτιμήσεις του καταναλωτή..	Μερίδια αγοράς -Ατομα μέσης εισοδηματικής τάξης. -Οικογένειες με μικρά παιδιά. -Ηλικίες από 22-40.
	Κρίσιμοι Πόροι -Εξοπλισμός. - Διαθεσιμότητα συνεργατών. -Διαθέσιμο χρηματικό κεφάλαιο. -Ειδική ομάδα συντονισμού.		Κανάλια -Δεν υφίστανται κανάλια διανομής. -Η προώθηση δεν είναι απαραίτητη.	
Δομή Κοστολόγησης - Κόστος στατιστικής υπηρεσίας. - Κόστος αγοράς καρπών. - Κόστος τηλεφωνικής επικοινωνίας. - Κόστος διαφημιστικής καμπάνιας. -Κόστος των υλικών της έρευνας.. - Άμοιβή ομάδας συντονισμού.		Ρόες Εισοδημάτων -Αύξηση των συνολικών πωλήσεων της επιχείρησης.		

Όσο αφορά τις κύριες εξωτερικές συνεργασίες αυτές είναι εταιρεία διεξαγωγής στατιστικών ερευνών, η οποία θα συμβάλλει στην εκπόνηση της έρευνας και στην εξαγωγή των αποτελεσμάτων. Συνεργασία με κάποια αλυσίδα Σουπερμάρκετ, για την παραχώρηση άδειας διεξαγωγής της έρευνας στο χώρο και συνεργασία με φυτώριο, όπου θα αποκτήσουμε πληροφορίες για τις διάφορες ποικιλίες φυτών.

Η επίσκεψη σε κάποιο φυτώριο, με σκοπό την ανάπτυξη της λίστας ποικιλιών, η προμήθεια των φρέσκων καρπών, η σύσταση ομάδας έρευνας, η οποία θα συντονίζει και θα διεξάγει την έρευνα. Επίσης διεξαγωγή

της έρευνας με την προσφορά του δοκιμαστικού προϊόντος στον καταναλωτή, η προετοιμασία των ερωτηματολογίων, η εξαγωγή των αποτελεσμάτων της έρευνας, καθώς και η μετέπειτα τηλεφωνική επικοινωνία με τους συμμετέχοντες της έρευνας, για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη δοκιμή χαρακτηρίζονται ως κρίσιμες δραστηριότητες για την υλοποίηση της πρότασης.

Ήδη με την εφαρμογή της μεθόδου διεξαγωγής έρευνας «Taste Tests», η οποία αποτελεί πελατοκεντρική μέθοδος όπου η γνώμη και η άποψη του καταναλωτή παίζει σημαντικό ρόλο με απώτερο σκοπό την πλήρη ικανοποίηση των αναγκών του. Επίσης, η άμεση τηλεφωνική επικοινωνία που πραγματοποιείται μετά τη λήξη της έρευνας για τυχόν παρατηρήσεις του καταναλωτή από την κατανάλωση των τροφών, είναι τρόποι απόκτησης και διατήρησης των σχέσεων με τους πελάτες.

Κανάλια διανομής και προώθησης στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν υφίσταται καθώς δεν επρόκειτο για κάποιο προϊόν. Στο συγκεκριμένο εγχείρημα δεν υφίστανται μερίδια αγοράς, εφόσον δεν λαμβάνει χώρα η αγορά προϊόντων ή η παροχή υπηρεσιών. Παρ' όλα αυτά μπορούν να ληφθούν τα μερίδια αγοράς του συνόλου της επιχείρησης, τα οποία μάλιστα θα αποτελέσουν και το κύριο μέρος των συμμετεχόντων της έρευνας. Επομένως, το κύριο σώμα της έρευνας αποτελούν οικογένειες με μικρά παιδιά, αθλητές, βιοδιαιτητικοί και γενικότερα όσοι ενδιαφέρονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την υγιή διατροφή τους, αποτελούν ηλικίες από 22 έως 40 χρονών και μέσης εισοδηματικής τάξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της έρευνας, η επιχείρηση θα είναι σε θέση να επιλέξει τις προτιμότερες ποικιλίες, το οποίο θα σημαίνει μεγάλος βαθμός δεκτικότητας από τους υποψήφιους καταναλωτές, οι οποίοι ήδη έχουν εγκρίνει το προϊόν.

Συμπεράσματα

Μέσω της έρευνας συμπεραίνεται ότι η καλλιέργεια φυτών υψηλής διατροφικής αξίας ενισχύει οικονομικά τον παραγωγό και αποδεδειγμένα αποτελεί μία συμφέρουσα εναλλακτική μορφή καλλιέργειας για τα Ελληνικά δεδομένα. Σύμφωνα με πειραματικές καλλιέργειες και στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, αποδείχθηκε υψηλή απόδοση παραγωγής, η οποία ανέρχεται κατά προσέγγιση σε 1.000κιλά νωπών καρπών ανά στρέμμα, με τιμή πώλησης παραγωγού τα 4,5€/κιλό και με ελάχιστα κόστη ανάπτυξης των φυτών(περίπου 3.000€/στρέμμα). Επίσης, το εισόδημα των παραγωγών προέρχεται, εκτός από την ζήτηση των φυτών για κατανάλωση των νωπών καρπών τους ως υπερτροφές, αλλά και από τη ζήτηση από τις φαρμακοβιομηχανίες, τις βιομηχανίες τροφίμων και καλλυντικών.

Η ευνοϊκή δυνατότητα εξαγωγής των νωπών καρπών στην Ευρώπη, λόγω μη κάλυψης της υπάρχουσας ζήτησης, σε περίπτωση αδυναμίας απορρόφησης της παραγωγής από την εγχώρια αγορά. Επίσης, λόγω της ύφεσης που υφίσταται ο Αγροτικός τομέας, παρέχονται ευέλικτα οικονομικά προγράμματα ενίσχυσης της εναλλακτικής καλλιέργειας.

Όσο αφορά την οικονομική τεκμηρίωση των προτάσεων:

Οι δαπάνες για την παραγωγή και διάθεση του ποτού "Aronia ELIXIR" δεν αναμένεται να ξεπεράσει το ποσό των 5.000€ ετησίως, λαμβάνοντας εκτός τα κόστη καλλιέργειας των φυτών και της διαφημιστικής καμπάνιας καθώς ανήκουν στις συνολικές δαπάνες της επιχείρησης. Η μέση τιμή πώλησης του ποτού αρώνια στην διεθνή αγορά είναι 11€ και με προσδοκώμενη παραγωγή 1.000 φιάλες ποτού, τα έσοδα της επιχείρησης, κατά προσέγγιση, θα ενισχυθούν κατά 11.000€.

Σύμφωνα με τα στοιχεία μελέτης, η μέθοδος "Pick-your-own" παρουσιάζει 82% κέρδος και 18% δαπάνες, ποσοστά τα οποία προέκυψαν από τα καθαρά κέρδη προς καθαρό βάρος πωλούμενου προϊόντος. Συνεπώς, η μέθοδος αντιπροσωπεύει το 14% των πωλήσεων φρέσκου προϊόντος και το 5% των συνολικών δαπανών και συμβάλει με 23% του συνολικού κέρδους φρέσκου προϊόντος και χωρίς να απαιτεί σχεδόν καθόλου εργατικό δυναμικό. Η μέση τιμή πώλησης των καρπών θα κυμαίνεται στα 10€/κιλό, για να είναι ελκυστική η πρόταση καθώς η μέση τιμή πώλησης των νωπών καρπών στην εγχώρια αγορά κυμαίνεται στα 16€/κιλό (DePhelps, Williams, Foltz, Ph.D., John Potter, Agenbroad, Faunce, 2005).

Για την μέθοδο "Taste Tests" προσδοκείται το συνολικό κόστος διεξαγωγής της έρευνας να μην ξεπεράσει το ποσό των 2.000€. Αντίθετα, ο θετικός αντίκτυπος της έρευνας και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, όσο αφορά την καλλιέργεια συγκεκριμένων νέων ποικιλιών και μέσω της προβολής που θα επιτευχθεί θα επιφέρει έσοδα, τα οποία θα ξεπεράσουν το κόστος, αφού εκτιμάται να αυξηθούν οι πωλήσεις κατά 20%.

Βιβλιογραφία

- Acosta-Montoya, O. Vaillant, F. Cozzano, S. Mertz, C. Pérez, A.M. Castro, M.V. (2010), "Phenolic content and antioxidant capacity of tropical highland blackberry (*Rubus adenotrichus* Schltdl.) during three edible maturity stages," *Food Chemistry*, **119**(4), 1497-1501
- Al-Laith, A. (2010), "Antioxidant components and antioxidant/antiradical activities of desert truffle (*Tirmania nivea*) from various Middle Eastern origins," *Journal of Food Composition and Analysis*, **23**(1), 15-22
- Bruch, M.L. Ernst, M.D. (2012), "A Farmer's Guide to a Pick-Your-Own- Operation," Institute of Agriculture, University of Tennessee
- Carlsson, S. Wiklund, N.P. Engrstrand, L. Weitzberg, E. Lundberg, J. O. (2001), "Effects of pH, nitrite, and ascorbic acid on non-enzymatic nitric oxide generation and bacterial growth in urine," *Nitric oxide*, **5**(1), pp. 580-586
- Cekic, C. Ozgen, M. (2010), "Comparison of antioxidant capacity and phytochemical properties of wild and cultivated red raspberries (*Rubus idaeus* L.)," *Journal of Food Composition and Analysis*, **23**(6), 540-544
- Chang, Y. Yang D.J. Chiu, C.H, Lin, Y.L. Chen, J.W. Chen, Y.C. (2013), "Antioxidative and anti-inflammatory effects of polyphenol-rich litchi (*Litchi chinensis* Sonn)-flower-water-extract on livers of high-fat-diet fed hamsters", *Journal of Functional Foods*, **5**(1), 44-52
- Chiang, C.J. Kadouh, H. Zhou, K. (2013), "Phenolic compounds and antioxidant properties of gooseberry as affected by in vitro digestion," *LWT - Food Science and Technology*, **51**(2), 417-422
- Choi, J.H. Cha, D.S. Jeon, H. (2012), "Anti-inflammatory and anti-nociceptive properties of *Prunus padus*", *Journal of Ethnopharmacology*, **144**(2), 379-386
- Cindrić, I.J. Zeiner, M. Krpetić, M. Stingeder, G. (2012), "ICP-AES determination of minor and major elements in Cornelian cherry (*Cornus mas* L) after microwave assisted digestion," *Microchemical Journal*, **105**(1), 72-76
- Dawidowicz, A.L. Wianowska, D. Baraniak, B. (2006), "The antioxidant properties of alcoholic extracts from *Sambucus nigra* L. (antioxidant properties of extracts)," *LWT - Food Science and Technology*, **39**(3), 308-315
- Demir, F. Kalyoncu, I.H. (2003), "Some nutritional, pomological and physical properties of cornelian cherry (*Cornus mas* L.)," *Journal of Food Engineering*, **60**(3), 335-341

- Deng, J. Zhou, Y. Bai, M. Li, H. Li, L. (2010), "Anxiolytic and sedative activities of *Passiflora edulis* f. *flavicarpa*," *Journal of Ethnopharmacology*, **128**(1), 148-153
- DePhelps, C. Williams, C. Foltz, J. Potter, J. Agenbroad, A.S. Faunce K. (2005), Farmer Case Study "Growing Profits at Home: Riley Creek Blueberry Farm," Northwest Direct Marketing, University of Idaho
- Eshun, K. He, Q. (2004), "Aloe Vera: A Valuable Ingredient for the Food, Pharmaceutical and Cosmetic Industries - A Review," *Food Science and Nutrition*, **44**(2), 91-96
- Heinrich, M. Dhanji, T. Casselman, I. (2011), "Açai (*Euterpe oleracea* Mart) - A phytochemical and pharmacological assessment of the species' health claims," *Phytochemistry Letters*, **4**(1), 10-21
- Hellstrom, J.K. Shikov, A.N. Makarova, M.N. Pihlanto, A.M. Pozharitskaya, O.N. Ryhanen, E.L. Kivijarvi, P. Makarov, V.G. Mattil, P.H. (2010), "Blood pressure-lowering properties of chokeberry (*Aronia mitchurinii*, var. *Viking*)," *Journal of Functional Foods*, **2**(2), pp.163-169
- Kang, J. Thakali, K.M. Xie, C. Kondo, M. Tong, Y. Ou, B. Jensen, G. Medina, M.B. Schauss, A.G. Wu, X. (2012), "Bioactivities of açai (*Euterpe precatoria* Mart.) fruit pulp, superior antioxidant and anti-inflammatory properties to *Euterpe oleracea* Mart.," *Food Chemistry*, **133**(3), 671-677
- Kumarasamy, Y. Cox, P.J. Jaspars, M. Nahar, L. Sarker, S.D. (2004), "Comparative studies on biological activities of *Prunus padus* and *P. spinosa*," *Fitoterapia*, **75**(1), 77-80
- Lloyd, R.M. Tilley, D.S, Nelson J.R. (1995), Should I Grow fruits and vegetables? Pick-Your-Own Markets, *Direct Marketing Alternatives*, 19-24
- Lubbe, A. Verpoorte, R. (2011), "Cultivation of medicinal and aromatic plants for specialty industrial materials," *Industrial Crops and Products*, **34**(1), 785-801
- Manganelli, R.E.U. Zaccaro, L. Tomei, P.E. (2005), "Antiviral activity in vitro of *Urtica dioica* L., *Parietaria diffusa* M. et K. and *Sambucus nigra* L.," *Journal of Ethnopharmacology*, **98**(3), 323-327
- Marakog̃lu, T. Arslan, D. Özcan, M. Hacıseferog̃ullari, H. (2005), "Proximate composition and technological properties of fresh blackthorn (*Prunus spinosa* L. subsp *dasyphylla* (Schur)) fruits," *Journal of Food Engineering*, **68**(2), 137-142
- Martínez, E.J.L. Córdova, M.L.F. Barrales, P.O. Medina, A.R. (2013), "Characterization and comparison of the chemical composition of exotic superfoods," *Microchemical Journal*, **110**, (1), 444-451
- Montanher, A.B. Zucolotto, S.M. Schenkel, E.P. Fröde, T.S. (2007), "Evidence of anti-inflammatory effects of *Passiflora edulis* in an inflammation model," *Journal of Ethnopharmacology*, **109**(2), 281-288
- Netzel, M. Strass, G. Herbst, M. Dietrich, H. Bitsch, R. Bitsch, I. Frank, T. (2005), "The excretion and biological antioxidant activity of elderberry antioxidants in healthy humans," *Food Research International*, **38**(8-9), 905-910
- Ni, Y. Turner, D. Yates, K.M., Tizard, I. (2004), "Isolation and characterization of structural components of *Aloe vera* L. leaf pulp," *International Immunopharmacology*, **4**(14), 1745-1755
- Orafidiya, L.O. Agbani, E.O. Oyedele, A.O. Babalola, O.O. Onayemi, O. Aiyedun, F.F. (2004), "The effect of aloe vera gel on the anti-acne properties of the essential oil of *Ocimum gratissimum* Linn leaf - a preliminary clinical investigation," *International Journal of Aromatherapy*, **14**(1), 15-21
- Pantelidis, G.E. Vasilakakis, M. Manganaris, G.A. Diamantidis, Gr. (2007), "Antioxidant capacity, phenol, anthocyanin and ascorbic acid contents in raspberries, blackberries, red currants, gooseberries and Cornelian cherries," **102**(3), 777-783

- Pang, X. Zhao, J. Zhang, W. Zhuang, X. Wang, J. Xu, R. Xu, Z. Qu, W. (2008), "Antihypertensive effect of total flavones extracted from seed residues of *Hippophae rhamnoides* L. in sucrose-fed rats," *Journal of Ethnopharmacology*, **117**(1), 325-331
- Popović, B.M. Štajner, D. Slavko, K. Sandra, B. (2012), "Antioxidant capacity of cornelian cherry (*Cornus mas* L) - Comparison between permanganate reducing antioxidant capacity and other antioxidant methods," *Food Chemistry*, **134**(2), 734-741
- Puri, M. Sharma, D. Tiwari, A.K. (2011), "Downstream processing of stevioside and its potential applications," *Biotechnology Advances*, **29**(1), 781-791
- Suleyman, H. Demirezer, L.O. Buyukokuroglu, M.E. Akcay, M.F. Gepdiremen, A. Banoglu, Z.N. Gocer, F. (2001), "Antiulcerogenic effect of *Hippophaerhamnoides* L," *Phytotherapy Research*, **15**, 625-627
- Thiyagarajan, M. Venkatachalam, P. (2012), "Large scale in vitro propagation of *Stevia rebaudiana* (bert) for commercial application: Pharmaceutically important and antidiabetic medicinal herb," *Industrial Crops and Products*, **37**(1), 111-117
- Tural, S. Koca, I. (2008), "Physico-chemical and antioxidant properties of cornelian cherry fruits (*Cornus mas* L) grown in Turkey," *Scientia Horticulturae*, **116**(4), 362-366
- Valavanidis, A. Vlachogianni, T. (2013), "Chapter 8 - Plant Polyphenols: Recent Advances in Epidemiological Research and Other Studies on Cancer Prevention," *Studies in Natural Products Chemistry*, **39**(1), 269-295
- Venskutonis, P.R. Dvaranauskaite, A. Labokas, J. (2007), "Radical scavenging activity and composition of raspberry (*Rubus idaeus*) leaves from different locations in Lithuania," *Fitoterapia*, **78**(2), 162-165
- Villares, A. García-Lafuente, A. Guillamón, E. Álvaro Ramos, A. (2012), "Identification and quantification of ergosterol and phenolic compounds occurring in Tuber spp Truffles," *Journal of Food Composition and Analysis*, **26**(1-2), pp. 177-182
- Vijayalakshmi, D. Dhandapani, R. Jayaveni, S. Jithendra, P.S. Rose C. Mandal, A.B. (2012), "In vitro anti inflammatory activity of *Aloe vera* by down regulation of MMP-9 in peripheral blood mononuclear cells," *Journal of Ethnopharmacology*, **141**(1), 542-546
- Villarreal-Lozoya, J.E. Lombardini, L. Zevallo, L.C. (2007), "Biological efficiency of polyphenolic extracts from pecan nuts shell (*Carya Illinoensis*), pomegranate husk (*Punica granatum*) and creosote bush leaves (*Larrea tridentata* Cov.) against plant pathogenic fungi," *Industrial Crops and Products*, **33**(1), 153-157
- Wang, S. Marcone, M.F. (2011), "The biochemistry and biological properties of the world's most expensive underground edible mushroom: Truffles," *Food Research International*, **44**(9), 2567-2581
- Xie, C. Kang, J. Burris, R. Ferguson, M.E. Schauss, A.G. Nagarajan, S. Wu, X. (2011), "Açaí juice attenuates atherosclerosis in ApoE deficient mice through antioxidant and anti-inflammatory activities," *Atherosclerosis*, **216**(2), -333